

Toetsmatrijs STL Veiligheidscertificaat Vorkheftruck en Reachtruck

Achtergrond en aanleiding

Om als sector Transport en Logistiek meer sturing te geven aan een gezamenlijke kennis- en handelingsbasis en aan opleidingsvraagstukken van (toekomstig) personeel is de 'Branchestandaard Veiligheidscertificaat Vorkheftruck en Reachtruck' ontwikkeld. Dit is een door de branche gevalideerde standaard waarin afspraken zijn gemaakt over de minimale kennis en vaardigheden die is vereist om in de praktijk op het niveau van de vorkheftruck en/of reachtruckchauffeur vakbekwaam en veilig te kunnen blijven functioneren. Daarmee dient deze Branchestandaard twee belangrijke doelen:

- 1 het verhelderen van eisen rond taken en activiteiten die kunnen horen bij het werk van de vorkheftruck- en/of reachtruckchauffeur en;
- 2 richting geven aan opleiders over wat er in verplichte scholingsonderdelen zou moeten zitten.

Door dit als branche gezamenlijk uit te werken, vast te leggen en te valideren, wordt gewerkt aan uniformiteit van vereiste deskundigheid van vorkheftruck- en reachtruckchauffeurs binnen de sector Transport en Logistiek. Eerder was het CBR/CCV verantwoordelijk voor de examinering van deze deskundigheid, maar sinds 2020 ligt de verantwoordelijkheid voor het ontwikkelen en onderhouden van exameninstrumenten bij het Sectorinstituut Transport en Logistiek. Deze toetsmatrijs is de eerste stap in de ontwikkeling van deze exameninstrumenten. Dit document geeft aan wat er met het exameninstrument wordt geëxamineerd, op welk (cognitief) niveau, op welke wijze, met welk soort opdracht of vraag en met hoeveel opdrachten of vragen. De toetsmatrijs wordt gebruikt als basis voor de constructie van het exameninstrument.

Voor vakbekwaamheid en veiligheid van vorkheftruck- en reachtruckchauffeurs zijn vijf kerntaken bepaald die aan bod komen of aangetoond moeten worden in één (of meerdere) examens: Uitvoeren van onderhoudscontroles, Manoeuvreren: besturen en bedienen, Heffen: last behandeling en technische bediening, Zorgdragen voor veiligheid en Kennen en toepassen van overige relevante wet- en regelgeving. Per kerntaak zijn criteria (waarneembaar gedrag) geformuleerd. Deze criteria zijn ingedeeld naar kennis en vaardigheden. Hiervoor is de taxonomie van Romiszowski gebruikt. De taxonomie maakt het volgende onderscheid:

- F = Feitelijke kennis. De chauffeur kan feiten reproduceren.
- B = Begripsmatige kennis. De chauffeur kan begrippen of principes omschrijven.
- R = Reproductieve vaardigheden. De chauffeur kan acties uitvoeren die volgens een vastgelegde procedure verlopen.
- P = Productieve vaardigheden. De chauffeur kan acties uitvoeren waarbij hij zijn eigen creativiteit en inzicht nodig heeft.

Deze toetsmatrijs betreft een examen dat kan worden afgenomen bij medewerkers die minimaal werkzaam zijn binnen het profiel logistiek medewerker niveau 2. Om het examen in lijn te houden met het niveau van ten minste deze doelgroep en de aard van de werkzaamheden worden alleen de taxonomie-niveaus begripsmatige kennis en reproductieve vaardigheden gebruikt. In de cellen

daarachter staat het aantal vragen/opdrachten per criterium. In de rechterkolom staat het aantal punten en/of relatieve gewicht in procenten.

Totstandkoming toetsmatrijs

Om te komen tot een concrete uitwerking van de branchestandaard is samengewerkt met verschillende bedrijven en experts, die samen thuis zijn in het vakgebied en in het verzorgen van opleidingen. Vanuit de kerntaken zijn concrete criteria geformuleerd. De kerntaken in combinatie met de criteria vormen logische en samenhangende blokken die in de opleiding behandeld moeten worden en uiteindelijk moeten worden getoetst aan de hand van deze toetsmatrijs.

Om deze toetsmatrijs inhoudelijk verder te kunnen uitwerken en breder gedragen te krijgen is bredere input van experts nodig. In een bijeenkomst met experts zijn uitgangspunten besproken (op basis van een uitgewerkt voorstel) en keuzes gemaakt over o.a. over het type examen, zwaartepunten, hoeveelheid criteria, type criteria, puntentelling/scoring, beschikbare tijd. In een later stadium kan in sessies gezamenlijk worden gewerkt aan het ontwikkelen van het examenprotocol, examenopdrachten en/of concrete beoordelingscriteria.

Toetsmatrijs STL Veiligheidscertificaat Vorkheftruck- en Reachtruck

Algemene informatie	
Examennaam	STL Veiligheidscertificaat Vorkheftruck en Reachtruck
Kerntaak	1 Uitvoeren onderhoudscontrole (10 punten totaal) 2 Manoeuvreren: besturen en bedienen (25 punten totaal) 3 Heffen: last behandeling en technische bediening (25 punten totaal) 4 Zorgdragen voor veiligheid (30 punten totaal) 5 Kennen en toepassen van overige relevante wet- en regelgeving (10 punten totaal)
Examenvorm	Praktijkexamen
Examenduur	45 minuten (inclusief voor- en nabespreking)
Hulpmiddelen/materialen	<i>Nader te bepalen</i>
Cesuur	60 van de 100 punten

De toetsmatrijs STL Veiligheidscestrificaat Vorkheftruck en Reachtruck

Onderdeel	Criteria	Specificering van het criterium	Taxonomie van Romiszowski	Aantal vragen/opdrachten	Punten/Weging (in %)
Kerntaak 1: Uitvoeren onderhoudscontrole					
1.1	De chauffeur voert een visuele controle uit op schade/defecten en controleert de werking en/of aanwezigheid van diverse functies van het voertuig.	<i>Visuele controle op aanwezigheid lastdiagram (en aangepaste lastdiagram bij apparatuur zoals vatenklem om hijsjuk) en op schades en defecten van diverse functies en onderdelen: vork, hefketting, kruiskop, lastrek, algehele lekkage, veiligheidsgordel, banden, velgen en wielmoeren, veiligheidskap, controle-instrumenten, schade uiterlijk, batterij-, kabels en stekker, LPG-tank, afsluiter en aansluitingen, motorpeil, niveau koelvloeistof, verlichting, ruitenwissers, claxon, dodemansknop, stoelschakelaar, startbeveiliging.</i>	B	5	6
		<i>Controle werking rijden en heffen: bedrijfsrem, parkeerrem, hefsysteem, bedieningshandel.</i>	B	4	4
Kerntaak 2: Manoeuvreren: besturen en bedienen					
2.1	De chauffeur verhoogt of verlaagt rijsnelheid zonder abrupte bewegingen.	<i>Aangepast aan de situatie, gedoseerd en vloeiend (schokvrij).</i>	R	1	3

Onderdeel	Criteria	Specificering van het criterium	Taxonomie van Romiszowski	Aantal vragen/opdrachten	Punten/Weging (in %)
2.2	De chauffeur rijdt in voor- en achterwaartse richting in een rechte lijn.		R	1	2
2.3	De chauffeur maakt bochten naar links en rechts met minimale stuurcorrecties en kan haaks indraaien.	<i>Vloeiend (schokvrij).</i>	R	1	3
2.4	De chauffeur bedient de bedieningshandel van het hefsysteem vloeiend en gedoseerd.		R	1	2
2.5	De chauffeur bedient het neigmechanisme gedoseerd.	<i>Schokvrij.</i>	R	Fac 1 ¹	3
2.6	De chauffeur bedient het reachmechanisme vloeiend.	<i>Schokvrij.</i>	R	Fac 1 ²	3
2.7	De chauffeur past een stuurtechniek toe conform geldende richtlijnen.	<i>Niet in stilstand sturen.</i>	R	1	2
2.8	De chauffeur houdt afstand van stellingen, machines, installaties ed.	<i>Om schade te voorkomen (overig verkeer buiten beschouwing laten, deze wordt in 2.9 gedekt).</i>	R	1	2
2.9	De chauffeur past de rijsnelheid aan , aan omgeving, waaronder drukte in het magazijn, weersomstandigheden en het wegdek.		R	1	3

¹ Bij het praktijkexamen wordt gekozen voor het werken met een vorkheftruck of een reachtruck. Als wordt gewerkt met een vorkheftruck wordt onderdeel 2.5 beoordeeld en vervalt onderdeel 2.6.

² Bij het praktijkexamen wordt gekozen voor het werken met een vorkheftruck of een reachtruck. Als wordt gewerkt met een reachtruck wordt onderdeel 2.6 beoordeeld en vervalt onderdeel 2.5.

Onderdeel	Criteria	Specificering van het criterium	Taxonomie van Romiszowski	Aantal vragen/opdrachten	Punten/Weging (in %)
2.10	De chauffeur rijdt met een beladen vorkheftruck een helling op en af, op veilige wijze waarbij schade aan last en voertuig wordt voorkomen.	<i>Indien de chauffeur omhoog rijdt: lading voor, indien de chauffeur omlaag rijdt: lading achter.</i>	R	1	3
2.11	De chauffeur gebruikt het rij-/gaspedaal, de bedrijfsrem en de parkeerrem gedoseerd en gecontroleerd.		R	1	2
Kerntaak 3: Heffen: Last behandeling en technische bediening					
3.1	De chauffeur benadert de last met een vorkheftruck/reachtruck, op veilig wijze waarbij schade aan last en voertuig wordt voorkomen.	<i>Het zwaartepunt van de last wordt door het achterwaarts neigen van de mast richting de hartlijn van het voertuig verplaatst, een rechte benadering van de last.</i>	R	1	6
3.2	De chauffeur neemt de last op met een vorkheftruck/reachtruck, op veilige wijze waarbij schade aan last en voertuig wordt voorkomen.	<i>Vork horizontaal, vorktanden instellen op de werkbreedte, vork vrij in de pallet, neemt last horizontaal op, brengt last vrij van locatie, brengt last op rijhoogte en neigt (zo nodig) achterover.</i>	R	1	5
3.3	De chauffeur verplaatst de last, op veilige wijze waarbij schade aan last, voertuig en inrichting wordt voorkomen.	<i>Rijdt achteruit afhankelijk van de aard en de afmeting van de last, houdt bij rijden de vork ± 10 cm boven de vloer, rijdt en draait niet gelijktijdig met geheven last (Combi-rijden), houdt rekening met lagere doorgangen tussen compartimenten van de loods.</i>	R	1	5

Onderdeel	Criteria	Specificering van het criterium	Taxonomie van Romiszowski	Aantal vragen/ opdrachten	Punten/ Weging (in %)
3.4	De chauffeur plaatst de last, op veilige wijze waarbij schade aan last en voertuig wordt voorkomen.	<i>Recht in of op locatie, last horizontaal, vrij op de locatie, vork vrij uit de ladingdrager.</i>	R	1	5
3.5	De chauffeur stapelt de last recht op elkaar.	<i>Stabiliseren van de last zo nodig met folie/seal.</i>	R	1	4
Kerntaak 4: Zorgdragen voor veiligheid					
4.1	De chauffeur heeft kennis van relevante veiligheids- en verkeersregels en kan deze toepassen .	<i>Reglement Verkeersregels en Verkeerstekens (RVV1990), Arbo informatiebladen Ai14 (Bedrijfsruimten), Ai17 (Hijs- en hefmiddelen, indien van toepassing bedrijfsverkeersreglement.</i>	R	1	3
4.2	De chauffeur past tijdig en conform geldende regelgeving de rijsnelheid en rijrichting aan op uitzicht, aard en afmeting van de last.	<i>Richtlijn heftruck Arbobesluit: "Het vooruit rijden met een te hoge last, waardoor het overzicht op de omgeving ontbreekt (vloer is niet zichtbaar 4 meter voor het vorkenbord of 3 meter voor de voorzijde van de lading), en het rijden met een te hoog geheven last, is verboden."</i>	B	1	4
4.3	De chauffeur past de kijktechnieken op verschillende momenten toe .	<i>Voor het wegrijden in de rijrichting kijken en achter, Tijdens het rijden zeker stellen van zijn inschatting met betrekking tot doorrijhoogtes en breedtes, omgeving in de gaten houden, Maakt indien aanwezig gebruik van digitale ondersteuning en hulpmiddelen (o.a. camera's).</i>	R	2	4
4.4	De chauffeur gebruikt indien nodig de claxon, ter afwending van dreigend gevaar, tenzij het bedrijfsreglement anders voorschrijft.		B	1	3

Onderdeel	Criteria	Specificering van het criterium	Taxonomie van Romiszowski	Aantal vragen/opdrachten	Punten/Weging (in %)
4.5	De chauffeur neemt veiligheidsmaatregelen bij het verlaten van de bestuurdersplaats, tenzij het bedrijfsreglement anders voorschrijft.	<i>Parkeerrem ingeschakeld, rijkenezhandel neutraal (indien van toepassing), contact uit, gebruik maken van opstaptreden en beugels, stuurwiel(en) altijd in rijrichting achterlaten bij parkeren.</i>	R	1	3
4.6	De chauffeur parkeert de heftruck conform beschrijving Ai14, tenzij het bedrijfsreglement anders voorschrijft.	<i>Op geschikte en veilige locatie parkeren.</i>	B	1	3
4.7	De chauffeur houdt zich aan de verkeersregels wanneer hij met de vorkheftruck de openbare weg betreedt.	<i>De chauffeur is in principe in bezit van een T-rijbewijs³; scherpe, uitstekende delen zijn afgeschermd; transportmiddel is aan achterzijde voorzien van een LRV-driehoek (=langzaam rijdend voertuig); De chauffeur voert verlichting, zoals een personenauto; De chauffeur gebruikt spiegels, hij hanteert op openbare weg een maximumsnelheid 25 km/uur.</i>	B	3	3
4.8	De chauffeur bewaart voldoende rust en overzicht om zijn werkzaamheden efficiënt en veilig uit te voeren, ook op momenten dat werkdruk toeneemt.	<i>Hij herkent piekmomenten in de werkdag of het seizoen.</i>	B	1	3
		<i>Hij herkent risicovolle situaties.</i>	R	1	2
4.9	De chauffeur toont zich voldoende assertief naar andere betrokkenen	<i>Geeft bij zijn leidinggevende aan wanneer hij werkzaamheden niet volgens de</i>	R	1	2

³ De chauffeur moet beschikken over een T-rijbewijs als hij met een intern transportmiddel met een breedte van >130cm de openbare weg betreedt, behalve wanneer hij de openbare weg enkel betreedt voor het laden of lossen in de onmiddellijke omgeving van het werkterrein/het magazijn. Ook is een T-rijbewijs verplicht op het bedrijfsterrein, wanneer daar de WWV van kracht is. Dit is zo wanneer het terrein voor verkeer toegankelijk is en bijvoorbeeld niet na ieder inkomend of uitgaand voertuig wordt afgesloten met een hek.

Onderdeel	Criteria	Specificering van het criterium	Taxonomie van Romiszowski	Aantal vragen/opdrachten	Punten/Weging (in %)
	wanneer naar zijn mening de veiligheid in het geding komt.	<i>veiligheidsvoorschriften kan uitvoeren, gaat met collega's een dialoog aan over onveilige situaties en kan zijn betoog goed onderbouwen.</i>			
Kerntaak 5: Kennen en toepassen van overige relevante wet- en regelgeving					
5.1	De chauffeur heeft kennis van relevante wet- en regelgeving en past deze toe .	<i>Arbeidsomstandighedenwet, milieuwetgeving, bedrijfsvoorschriften/intern verkeersreglement.</i>	B	2	4
5.2	De chauffeur werkt conform ergonomische voorschriften.	<i>Springt niet van de truck, hanteert een ergonomisch verantwoorde zithouding, beschermt zich tegen tocht en kou, in gekoelde magazijnen en daarbuiten.</i>	R	1	3
5.3	De chauffeur beperkt schade aan het milieu zoveel mogelijk en neemt waar nodig actie conform de bedrijfsprocedure. ⁴	<i>Luchtverontreiniging, afstellen van de verbrandingsmotor, vrijkomende roetdeeltjes, lekkage van vloeistoffen, omgaan met absorptiemiddelen.</i>	B	3	3

⁴ Indien wordt gereden met een heftruck met verbrandingsmotor.